

NAPREJ

Glasilo jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravljalstvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 6, I. nadst. Učiteljska tiskarna.

Naročnina: po pošti s dostavljanjem na dom za celo leto K 42.—, za pol leta K 21.—, za četrt leta K 10.50, za mesec K 3.50. Za Nemčijo celo leto K 46, za ostalo tujino in Ameriko K 54.

Inszerati: Enostopna petst vrstica 30 v; pogojen prostor K 1.—; razglesi in poslane vrstice po 60 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list so poštne proste.

Posamezna številka 20 vinarjev.

≡ V četrtek ob 6. zvečer ≡
sklicujejo

soc. dem. organizacije velik delavski shod

≡ v Mestni dom. ≡

Iz osvobojenega Trsta.

V Trstu se nadaljujejo demonstracije. Izprevidi hodijo po ulicah z italijanskimi trikorami, pojoč italijanske pesmi. V četrtek je priredilo delavstvo enodneвно stavko in priredilo svojo delavsko socialistično demonstracijo. Orjaški izprevod izmozganih delavcev in delavk se je vil, z godbo na čelu, po tržaških ulicah z rdečimi zastavami in tablo z napisom: Živel svoboden Trst. Delavci so klicali živila internacionala, živila socializem, živila ruska revolucija, živila boljševiki. Izprevod se je ustavil na velikem trgu in posadil rdečo zastavo, poleg italijanske, na palačo mestnega magistrata. Na trgu so govorili sodrug Oliva, Puntar in Juraga. Sodrug Oliva je v vznešenih besedah slavil komaj dočakano svobodo in opozarjal delavstvo, naj ne obračajo oči od ruske revolucije, ker pride kmalu tudi za nas trenotek, ko bomo morali slediti ruskim boljševikom. Z velikega trga je šel izprevod pred delavski dom, kjer se je razšel. Popoldanska manifestacija in demonstracija delavstva je bila še bolj impozantna in kakor dopoldanska povsem dekorozna. Delavci so tudi razbili nekaj kipov starega cesarja in kip italijanskega kralja in kraljice ob vzklikih živila socialna republika, živila socialna revolucija.

Med demonstranti, italijanski nacionalci in socialisti ni prišlo do nobenih nemirov. V splošnem se mora pohvaliti tržaško italijansko in slovensko prebivalstvo. Te manifestacije niso naperjene druga proti drugi in se ne sliši nobenega vzklika, ki bi žalil to ali ono narodnost. Zato je pa vse obsodbe vredno dejstvo, da pošiljajo neodgovorni elementi, ki hočejo ribariti v kalnem, razburljiva poročila ljubljanskim narodnim dnevnikom o pogromih proti Slovincem.

Mesto je seveda v italijanskih zastavah in italijansko ljudstvo nosi italijanske kokarde.

Kakor povsod, imamo seveda tudi v Trstu tolpe tatov, ki plenijo, kjerkoli je mogoče. Toda upati je, da le še malo časa.

Odbor za javni blagor je že organiziral narodno brambo, ki ima na razpolago orožje. Tu se nahajajoči slovanski in drugi vojaki so se postavili na razpolago temu odboru zaradi redu. Redarstvo imajo v rokah trije civilni komisarji Sordina, Chiussi in dr. Wilfan.

Tržaški zastopniki v Benetkah.

Odbor za javni blagor je odposlal s torpedovko, ki je bila dana na razpolago od Slovenskega Narodnega odbora, tri svoje zastopnike, in sicer Callinija, dr. Ferfoljo in Samajo v Benetke. Ta odbor ima nalogo se dogovoriti s zastopniki entente, da odpošlje v Trst svoje ententno brodovje in da pride na pomoč glede aprovizacije. Do trenutka, ko to pišemo, se trije zastopniki niso še vrnili v Trst in tudi ni še nobene ententine eskadre. Ako pride, so dobile obalne obrambne oblasti nalog, da ne streljajo na ladje.

Proklama odbora za javni blagor.

Odbor za javni blagor je izdal oklic, v katerem pozivlja ljudstvo, naj se obnaša dostojno in naj se podvrže v vsem radovoljno sklepom odbora. Glede javnega miru in radi javnega varstva naj se vsak podvrže sklepom treh ljudskih komisarjev, ki imajo nalogo, paziti na javni red. Trije komisarji imajo polno oblast, ravnati se po potrebi. One, ki bi kalili mir, in one, ki bi plenili, se bo kaznovalo najstrožje.

Roparske tolpe.

so seveda tudi pri nas. Dva dni zaporedoma so plenili v prosti luki in v skladiščih južne železnice. Naskočili so tudi skladišče Delavskih zadrug v ulici S. Marco, nadalje so oropali tovarno Linoleum, prodajalno Oeler na Corsu, Riosa na borznem trgu in v starem delu mesta. V petek, 1. t. m., so pa popolnoma oplenili dve vojaški bolnišnici v Rojani. Treba bo proti tej tolpi nastopiti najstrožje.

Mrtvi.

Imamo dosedaj tri mrtve. En italijanski ujetnik je bil najden na miramarski cesti med Trstom in Barkovljami mrtev. Ne ve se, kako in zakaj. Drugi je eden izmed roparjev in je bil ustreljen v prosti luki med tem, ko je ropal. Tretjega so ubili v ulici Madonnina. Tudi o tem se ne ve zakaj.

Pismo iz Prage.

1. XI. 1918.

Pri nas na Češkem se začenjajo pisati črne knjige. V njih bodo popisani po zaslugah

vsi oni, ki so v sedanji vojni izdajali svojo lastno kri za umazane bankovce in ki niso poznali sočutja in usmiljenja, ko so na njih pragih prosili revni ljudje kruha in drugih potrebnih živil. Uradni »Vestnik« melniškega okraja piše: »Črna knjiga melniškega okraja se je začela pisati ob soglasju vseh političskih strank. V nji bodo popisani na večne čase oderuhi, špekulantje, vsi oni, ki se z besedami priglašajo za Čeha, ki pa češki narod ugonablja in delujejo s tem proti češki samostojnosti. Bodočnost naj ve, kakšna generacija da je živila v dobi svetovne sramote. Ako si kdo od onih, ki so svoje premoženje pridobili v tej vojni na umazan način, misli, da mu je čast, če se mu danes lačni in oni, ki si ne morejo pomagati, priklanjajo, in če ga družba sploh trpi, naj se ne moti o tem, kar mora piti. Nakraden denar ne bo nikogar branil pred javnim zaničevanjem in brezobzirno kaznijo. Ko se vrnejo naši bojevniki, ki so na vseh frontah sveta postavljali svoje življenje v nevarnost za domovino in uvidijo grobe svojih dragih, ki so umrli vsled bede ter podajo roke jetičnim svojcem, ki so ostali kljub vsem lumparijam oderuhov še živi, vprašali se bodo v nepomirljivem gnevu: Kdo so oni, ki so ubijali naše otroke med tem, ko smo se bojevali mi za njih blagor? Kot odgovor jim bo dana v roke črna knjiga, pravična knjiga, in mnogi bodo tarnali nad dnem svojega rojstva.«

Tudi dnevnik »Rovnost« kliče moravske občine, da naj pišejo enako onim na Češkem črne knjige. Pravi: »Pripravljajte sodne akte! Materijal, ki bo pričal o velikem sodnem procesu, ki se bo vršil v kratkem času pred najvišjim tribunalom naroda. Pripravite tudi mlinске kamne, ki se bodo obesili po sodbi pravičnega sodnika-naroda na vratove nikdar-sitih. Nočemo nikakega maščevanja v češki državi, hočemo le in le pravičnost!«

V »Češki Straži« je napisal eden najboljših kritikov čeških, pisatelj Gamma (prof. Vodák) to-le:

»Priti mora pravična kazen. Ako bi narodna amnestija odpustila vsem češkim lumpom že vnaprej, pomenilo bi to za trajno težko razžaljenje čuta za pravo in pravičnost v mnogo milijonih poštenih duš. V njih bi se vsled tega morala poroditi in vkoreniniti misel, da niti ta nova češka država ne bo kraljestvo pravičnosti. Kdo si more predstaviti žalostne posledice takega domnevanja? S takšnim domnevanjem bi bila dana moralna sankcija vsej današnji lumpariji, narod bi z velikim javno vidnim pečatom odobril vse zlo-

LISTEK.

Nekaj iz domače zgodovine.

(Dalje.)

V vsaki vasi je bil župan, ki je sporočal sosedom povelja gosposke ter pobiral nekatere davke. Ako je bil pravi mož, je branil pravice vaščanov, njih imetje, svobodo in življenje. V določenih časih je sklical sosedo na zbor, h kateremu je prišel sodnik sam ali njegov namestnik; prečital je kmetom njih dolžnosti in pravice, red v vasi, v gozdu, na cesti itd.; poslušal je tožbe in jih sam razsojal, kadar se je šlo za manjše prestopke ali prepire. Dvanajst veljavnih mož mu je pomagalo soditi po stari navadi; bili so njegovi »porotniki« (zapriseženi možje.)

Beneški Slovenci so si volili po dvanajst mož, ki so zborovali okrog okrogle mize pod košato lipo ter so se posvetovali v deželnih stvareh in so tudi sodili. — Na Goriškem je goriški stotnik sodil namesto grofa prav priprosto kar na cesti in razsojal vse ustmeno.

Za kmete ni bilo drugih zakonov, kakor tisti, katere je določevala gosposka na županskih zborih na podlagi starih navad ali pa tudi samovoljno. Ti zakoni so se

kmetom vsako leto prebrali, tako da jih je znal vsakdo na pamet.

Po vaseh je vladal strog red. Kazen je zadela vsakogar, ki je udaril drugega s pestjo, ali s kamnom, ali mu tudi le pretil, ali je vdrl z orožjem v drugo hišo, razbil okno, ali izzival sosedo in hiše na boj, ali je zagnal kamen čez mejo na sosedo, oral čez mejo, sosedu napeljal vodo na dom ali njivo, prestavil ali odstavil mejnik, žalil čuvaja v vinogradu, obsekal drevo sosedu ali mu pokosil travo itd. Zapovedano je bilo, popraviti ob določenem času plotove in trebiti jarke. Prepovedano je bilo, preklinjati, trgati sadje pred določenim časom (n. pr. pred sv. Jernejem), zapovedano pa izpolnjevanje verskih dolžnosti. Strogo je bilo zapovedano, kdaj je najeti občinskega črednika, ki je moral paziti na živino tako, kakor bi bila njegova, ter je smel najeti pomagata, tretinjaka, če je bilo treba. Z gorečo tresko ni smel nihče hoditi na podstrešje ali čez ulico, niti pri luči mlatiti. Ostro je bila prepovedana raba krivičnih mer in tehtnic, ponočno razgrajanje, igra na polju, vinotoč med mašo itd. V nekaterih krajih niso smeli rediti koz, v drugih ne previsoko do vrha obsekavati dreves, niti delati dalje nego do delopusta, ki ga je naznanjal čuvaj ali zvon pred nedeljo in praznikom. K občinskim delom naj bi kmetje prihajali točno in z orodjem. Kazen je zadela tistega, ki bi

bil sekal v gozdu, ali pasel na občinskem pašniku čez dovoljeno mero, ali v prepovedanem času, ali bi bil ribaril, ali streljal divjačino. Brez dovoljenja kmetje niso smeli niti napravljati lazov. Za varnost in red so skrbeli določila, kakor n. pr. da se ne smejo prenočevati potepuhi, niti prirejati plesi razen na svatovščinah in cerkvenih shodih, da je zapirati hiše za seboj itd. Tudi zdravstvenih naredb ni manjkalo, n. pr. da je treba mrhovino zakopati na primernem kraju in dovolj globoko.

V vinorodnih krajih so se vršili posebni gorski shodi, ki so jih morali obiskovati vsi vinogradniki dotičnih goric s svojim graščakom. Tu so reševali prepire in tožbe ter zabičevali kmetom zakonita določila, n. pr. da morajo točno dajati desetino in dobro vino, da ne smejo vlivati vina v smrdljiv sod, da zapade vinograd gosposki, ako kmet eno leto ne obreže trt, ali jih tri leta zaporedoma ne okoplje. Kazni desetih mark je zapadel, kdor je ukradel drugemu kole, ali vlomil v zidanico, ali udaril sosedo, ali mu posekal trto. Kdor ni plačal kazni, temu so odsekali tisto nogo, s katero je bil najprej stopil v tuji hram, ali tisto roko, s katero je bil udaril sosedo.

Teh primeroma jako ugodnih časov se je spominjal kmet s tužnim srcem, ko so prišle nanj koncem srednjega veka velike nadloge in so nastopili krvavi časi.

(Dalje prih.)

čine, pod katerimi je trpel sam v teh časih; dobiček, ki so si ga zgrebli lumpi skupaj, bil bi rešen svoje sramote; oderuhi in verižniki bi postali jutri patriciji in narodni meceni; pred njim podlim bogastvom bi se plazili ljudje po trebuhu v pokornem spoštovanju; njih krvavi denar bi zagospodaril kmalu nad našimi občinami, uradi, podjetji, prosvetnimi institucijami, nad časopisi, književnostjo in gledališčem. Pred to nevarnostjo mora biti prihodnje češko življenje obvarovano. Lumpom mora biti vžgan znak večne sramote na čelo. Odvzeti se jim mora vsaka mogočnost, da bi inficirali s svojim grdim denarjem življenje narodo. Tega ne more izvršiti nagla sodba ljudskega maščevanja, ampak javni narodni tribunali, v katerih bodo sedeli najbolj prosvetni možje. Na javnih trgih, pred očmi vsega ljudstva, kakor v starodavnih časih ob početku narodnega sodstva, naj bi se vršile te sodbe očiščenja.

Tudi dr. Bouček v študiji »Španska hripa« stoji na stališču, da bo treba sodbe nad mrtvimi dušami, ki so povzročile, da je sedaj zdravniška veda brez moči, ker sta vzrok te kuge dve znani, a zli sestri: beda in lakota.

Pravilno je tako pojmovanje in povsem v redu bo, če se plača vojnim oderuhom po zaslugah.

Drugače gre tu na Češkem vse svojo pot. »Nar. Vybor« je prevzel vso vladu v svoje roke, dela je obilo, upati pa je, da ga pridne roke izvrše tako kot je treba. Češko-slovaška država bo seve republika, ker si kulturni narodi ne morejo izbrati drugih vladnih oblik, kot ljudovlado. Tu na Češkem smo mnenja, da bo republika tudi Jugoslavija, koji želimo vsi polno uspeha v vsakem oziru. H.

Strankin zbor nemške socialne demokracije v Avstriji.

Zbor je v soboto zaključil z razpravami. V strankino predsedništvo je bil izvoljen sodr. Friderik Adler, ki so ga šele pred nekaj dnevi izpustili iz ječe. Zbor je postavil naslednje zahteve: Vsaka nova ljudska država ima pravico do vrhovne oblasti nad svojim strnjnim jezikovnim ozemljem, nobena si ne sme lastiti pokrajin, v katerih večina prebivalstva pripada drugemu narodu; meje novih držav naj se določijo s sporazumljenjem med ljudstvi in o spornih zadevah odločaj prebivalstvo dotičnih ozemelj, h kateri državi hoče, in to potom ljudskega glasovanja, ki naj se izvrši pod nevtralnimi nadzorstvom; razdelitev dosedanjih državnih oblastij, poslopij, zemljišč, nadalje razdelitev državnega premoženja in dolga naj se uredi potom sporazuma med narodi, a v razpornih točkah sklepaj mednarodno razsodišče; pravice narodnih manjšin in jezikovnih otokov se zavarujejo s pogodbi, ki jih sklenejo narodi. — Zbor so zaključili s pozivom, naj delavstvo ter vojaštvo v sedanjih resnih trenutkih vzdrži mir, red in disciplino, da se zagotove in spopolnijo vse najmlajše pridobitve; ali biti mora čujče ter pripravljeno za boj, da vsak hin zamahne proti reakciji, ki bi morebiti skušala iztrgati ljudstvu njegove uspehe. Treba, da zmaga popolna demokracija!

Vojna poročila.

Umikanje v Italiji.

Dunaj, 4. novembra. Poročilo italijanskega generalnega štaba od 3. novembra opoldne: Zapadno od Brente trajajo zasledovanja na Asiaški planoti. Nasprotnik se je upiral do skrajnega, da omogoči zadaj razvrščenim množicam umik. Vendar so čete 6. armade z vso silo med Rozzom in Roano prekoračile Asso, zavzele v trdem boju goro Cimone in goro Lisser ter prodirajo v dolini Nos. 4. armada je zasedla višino krog Fonzaške kotline in je s svojimi kolonami udarila v Sugansko dolino. Prejšnjo mejo smo snoči prekoračili. Krdela alpincev 12. armade so na čolnih, kakršne so pač mogli dobiti, pri Buschi (severovzhodno od Feltre) prišli čez Piavo, so se včeraj v trdem boju borile za Col San Baldo v grezini Valdazzo, so se vzpele v Cordevole in korakale nad Longarone. V nižini so kavalerijske divizije pod poveljstvom grofa Turinskega v trdovratnem boju zlomile sovražnikov odpor pri Castelli d'Aviano in Roveredu (severno od železnice Treviso-Conegliano-Codroipo v beneški ravnini zapadno od Tilmenta), na višinah pri San Martinu in pri San Quirinu, zasedle Pordenone in prekoračili hudournika Cellino in Meduno. Savojski konjeniški polk se je sijajno odlikoval. Nekoliko niže proti jugu sta 10. in 3. armada začeli prodirati proti vzhodu. Štejemo že več nego 1600 topov in smo zajeli več nego 80.000 ujetnikov.

Vojni položaj na zapadni fronti.

Berlin, 3. novembra. Vojna skupina prestolonaslednika Ruprechta: Boji v predpolju pred našimi novimi črtami severno od Ganda (Gent). Tukaj stojimo ob kanalu ter ob zapadnem mestnem robu v bojnem stiku z

nasprotnikom. Vzhodno od Valenciennesa smo svojo fronto od nasprotnika nekoliko odmaknili. Sovražnik je zvečer stal ob črti Onnain-Jenlain-Villers-Pol. Ob obeh straneh Le Quesnoya in Landrecies stopnjevanji artiljerijski boji. — Vojna skupina nemškega prestolonaslednika ter generala von Gallvitz: Zaradi včeraj javljene preložitve naše fronte vzhodno od Aisne smo tudi zapadno od Moze svoje črte vzeli nekoliko nazaj. Močne napade Američanov med Sommauthon in Belvalom smo ustavili v gozdu severno od Belvala. Na vzhodnem Mozinem bregu so se izjalovili nasprotnikovi luti delni napadi. Med Mozo in Mozelo več sovražnih sunkov.

Politični pregled.

— Avstrija sprejela vse pogoje za premirje. Najvišje avstrijsko armadno poveljstvo sporoča, da je armadnemu poveljniku naročilo, naj sprejme vse pogoje premirja, kakor jih je predlagalo italijansko armadno vodstvo, ako jih ni mogoče ublažiti. Glede prehoda ententnih čet skozi Avstrijo proti Nemčiji je stvar tako razumeti, da Avstrija sicer ne dovoli prehoda, da pa proti njemu odločno protestira, če bi se poskusil. Proti njemu ne more ničesar storiti.

— Bivši deželni predsednik grof Attems je še vedno v Ljubljani.

— Ustanovitev delavskih svetov na Hrvaškem. O ustanovitvi delavskih svetov na Hrvaškem razmišlja bratska »Pravda« naslednje: Glavni odbor socialno demokratske stranke na Hrvaškem in v Slavoniji pozivlja z ozirom na važnost sedanjih dogodkov na ustanovitev Delavskih svetov. Za mesto Zagreb se osnuje Delavski svet tako-le: Delavski svet sestoji iz glavnega strankiniga odbora, zveznega odbora Splošne delavske zveze in izvoljenih članov vseh političnih in strokovnih organizacij, ki se zavzemajo za program socialističnega gibanja. Politična kakor tudi vsaka strokovna organizacija izvoli za 50 članov po enega delegata. Organizacije z manj kot 50 člani volijo enega delegata. Volitve se morajo vršiti na setanku članov. Vsaka volilna skupina ima pravico, da sme po sklepu večine izključiti na setanku bodisi posamezne ali pa vse delegate, ter na njih mesto izvoliti druge delegate v Delavski svet. Ustanovljeni Delavski svet ima pravico, da pozove tudi one delavske organizacije, ki sedaj ne stoje v vrstah našega strokovnega in političnega gibanja. Delavski svet more s svojimi sklepi optirati tudi sodruga, kojih sodelovanje bi bilo želeto ali bi bilo potrebno. O mandatu optiranih članov odločuje neovirano Delavski svet. Namen Delavskega sveta je, da vodi v Zagrebu celokupno delavsko gibanje z ozirom na sedanje politične in socialne dogodke. Delavski svet razpravlja in odločuje o vseh dogodkih in akcijah v Zagrebu. Za vodstvo poslov bo izvolil Delavski svet izvršilni odbor. Sestanki članov, na katerih se volijo delegati za zagrebški Delavski svet naj se prijavijo glavnemu odboru. Po istem vzoru, oziraje se na krajevne razmere, naj se osnujejo Delavski sveti tudi v vseh drugih krajih Hrvaške in Slavonije, a o ustanovitvah naj se obvesti glavni odbor socialno demokratske stranke v Zagrebu.

— Jugoslovanski zastopniki so se peljali na Kri dr. Tresić-Pavičić, dr. Čok, Bukšek ter ladjski kapitan Dolenc in podpolkovnik Liska preko Splita, da se na Krku pogajajo z ententnim brodom.

— Trst in Reka prosti luki? Francoski dnevnik »Victoir« predlaga, da se pretvorita Trst in Reka v prosti luki.

— Poveljstvo nad jugoslovanskim letalskim brodom na Slovenskem je prevzel nadporočnik Žarn.

— Pogajanja med koroškim nemškim Narodnim svetom in Narodno vladu v Ljubljani. Nemški Narodni svet v Celovcu se je obrnil do Narodne vlade v Ljubljani s prošnjo, naj sprejme njegove parlamentarne, da se pogode z njo o izročitvi jugoslovanskih vojakov jugoslovanski državi.

— Civilni komisariji za Trst. Odbor za javni blagor je prevzel posle vseh dosedanjih uradov in poveril vodstvo teh uradov svojim posebnim poverjenikom, civilnim komisarijem. Za bivše namestništvo sta imenovana Micolich in Pisoni. Namestništveni svetnik: Du Ban in Mayländer. Pravosodstvo: Deplera, Derosa in Pretner. Finančno ravnateljstvo: Zencovich, Marušič, Morosini. Pošta in brzojav: Jeroniti, dr. Maričić, Povsich. Promet: Laurencich, Risigari. Železnice: Nasek, Wagnest. Občinske finance: Arch, Zencovich. Javno šolstvo: za italijansko Ziliotto in Nicolao, za slovensko dr. Ferfolja. Obrtno šolstvo in obrt: Braidotti, Bufflini, Penso. Socijalno skrbstvo: Pinamonti, Costanzo. Zdravstvo: dr. Nicolich, dr. Senigaglia. Trgovinska zbornica: Scaramanga. Malá stanovanja: Braidotti, Cerniutz. Mestna zastavljavnica: Sammaia, Perez. Po potrebi se ustanove še drugi civilni komisarijati.

— Sestanek med italijansko in jugoslovansko mornarico se je vršil 4. t. m. ob 1. popoldne v bližini Rovinja. Sestalo se je italijansko brodovje z zastopniki jugoslovanskega brodovja iz Pulja: fregatnim kapitanom Milenkovičem, dr. Krmpotičem in dr. Vukotičem. Sklenili so premirje.

— Pogajanja med Madžari in Jugoslovani. Narodno vijeće je dobilo sporočilo, da pride v Zagreb predsed-

ništvo ogrskega Narodnega sveta, da se prične pogajati z Narodnim vijećem SHS.

— Odcepitev Slovačkov od ogrske države. Pod predstvom Mateja Dule je sklenil slovaški Narodni svet, da se odcepijo od Ogrske vse županije, v katerih žive Slovaki in se pridružijo češko-slovaški državi.

— Ogrski poslanik pri hrvaški vladi. Ogrskim poslanikom pri hrvaški vladi v Zagrebu je imenovala ogrska vlada poslanca Halo.

— Zvišanje plač ogrskemu vojaštvu. Vojni minister je na podstavi ministrskega posveta določil, da naj se pričeni s 10. novembrom možstvena plača zviša na 4 K, častnikom in gažistom do vštete stotniške stopnje za 10 odstotkov ter počeni s 1. novembrom tudi štabnim častnikom, in sicer prav izdatno.

— Zaprisega državnih tajnikov Nemške Avstrije. Državni tajniki so sklenili zaobljubiti vse državne uradnike in uslužbence Nemške narodnosti dotlej, ko se končoveljavno uredi službeno razmerje do Nemške Avstrije. Dotlej jih obdrže v službi. Uradništvo drugih narodnosti se postopoma stavi na razpolaganje narodnostnim državam.

— Velika manifestacija v Pragi. Predvčerajšnjim se je vršila na Beli hori velikanska manifestacija v spomin na belohorsko bitko, v kateri so Čehi izgubili svojo neodvisnost. Manifestiralo je četrtil milijona ljudi, s šestih tribun je govorilo 18 govornikov; nato se je vršil obhod, pri katerem so nosili črnožolto rakev z napisom: »Črnožolta beštija je erknila«. Rakev so javno zažgali. Po končanem obhodu je en del udeležencev odšel na Staromestske namesti, kjer so privezali z vrvmi Marijin spomenik ter ga prevrnili. Spomenik je bil postavljen v spomin na zmago proti reformaciji.

— Meščanska vojna v Galiciji. V iztočni Galiciji so vzbuknile sovražnosti med poljskimi in rusinskimi krdell. V noči na prvi november so rusinske čete osvojile Lvov, ki se ni mogel braniti, zakaj lvovski polki so malo preje zapustili mesto. Zavzeli so tudi Przemysl, katerega je general Puhalsky na čelu prejšnjih legijonašev in pešice vojakov branil en dan. Železniški most čez reko San so razstrelili. Rusini so se v Lvovu polastili javnih poslopij, namestništva, pošte, drž. kolodvora, magistrata, policijskega ravnateljstva in avstroogrške banke. Namestnik grof Huyn je interniran.

— Ententa zahteva od Nizozemske, da odstopi ta Belgiji 600 km² svojih dežel južno od Schelde od antwerpske trdnjave tja do morja. Za to bo zajamčena Nizozemski integriteta njenih kolonij.

Pozor organizacije!

V sredo zvečer ob 7. ima odbor za ustanovitev delavske zbornice sejo in vabi vse ljubljanske zaupnike strankinih strokovnih in gospodarskih organizacij v uredništvo »Napreja«.

V četrtek ob 7. zvečer ima stanovanjski odsek sejo. Vabimo vse zaupnike ljubljanskih strokovnih in kulturnih organizacij, da se seje udeležijo v društvenih prostorih.

Predsedstvo zveze delavskih društev vabi vse člane načelstva in zaupnike na sejo v nedeljo dne 10. t. m. ob 2. popoldne v uredništvo »Napreja«. K seji se vabijo zlasti zaupniki zunanjih strok. organizacij.

Dnevne vesti.

— Oskrbovalnica za tuberkulozne. Ta teden se v prostorih okrajne bolniške blagajne ljubljanske, Turjaški trg 4, otvori prva slovenska oskrbovalnica za tuberkulozne. Pri tej priliki prosimo gospode zdravnike, pa tudi vse druge kroge, da naslove vsak slučaj, na kojega rodbinske in stanovanjske razmere bi bilo v higijenskem oziru vplivati ali ki ga bi bilo zdraviti s tuberkulom, na oskrbovalnico. Posebno se je ozirati na rodbine vračajočih se na pljučih obolelih vojakov. Oskrbovalne ure so za sedaj ob petkih od 2. do 4. popoldne. Oskrbovalni zdravnik je gosp. dr. V. Breskvar, oskrbovalne sestre pa so gospodične Joža Bezla, Pavla Bones in Olga Cvahté. — Za Deželno pomožno društvo za bolne na pljučih: dr. Démeter Bleiweis-Trsteniški.

— Gremijalna trgovska šola. Redni pouk na gremijalni trgovski šoli se začne v četrtek, dne 7. novembra ob dveh popoldne. Poučevalo se bo vsak četrtek od 2. do 5. in vsako nedeljo od 8. do 12. ure. — Vodstvo.

— Naznanilo. Policijsko ravnateljstvo v Ljubljani naznanja, da se kaveije, ki so se vložile svojčas na policijskem ravnateljstvu za vojne vjetnike, sedaj, ko so vsi vojni vjetniki prosti, vrnejo vložiteljem. Ti se pozivljajo, naj se v to svrhu čim prej oglasijo s tozadevnimi potrdili na policijskem ravnateljstvu I. nadstropja, vrata št. 8. — Ljubljana, dne 3. novembra 1918. — Gerzinič s. r.

— Naznanilo. Policijsko ravnateljstvo v Ljubljani naznanja, da se orožje, ki se ga je moralo vsled razpisa c. kr. deželnega predsednika na Kranjskem z dne 23. maja 1915., drž. zak. št. 16, ob izbruhu vojne z Italijo na policijskem ravnateljstvu oddati, vrne lastnikom. Ti se po-

ziviljajo, naj se v to svrhu s potrdilom, ki so ga pri oddaji orožja svojčas na policiji prejeli, čim prej oglašijo na policijskem ravnateljstvu, pritličje, vrata št. 4. — Ljubljana, dne 3. novembra 1918. — Gerzinič s. r.

— **Češki uslužbenci naj ostanejo v deželi.** Dr. Soukup je izrazil v imenu češko-slovaškega odbora v Pragi željo, naj ostanejo češki železniški uradniki in uslužbenci še nadalje v svojih službah na slovenskem ozemlju.

— **Naredba Narodnega vjeća o točenju alkoholnih pijač.** Oddelek za javno varnost Narodnega vjeća SHS je izdal zelo ostro naredbo, s katero se od 3. t. m. dalje najstrožje prepoveduje točenje vina in žganih pijač. Gostilničarji, ki bodo iztočili le kapljico opojnih pijač, bodo kar najstrožje kaznovani.

— **Narodnim stražam.** Imejte točni zapisnik članov, zapisnik orožja, strog red, orožne legitimacije za člane z natančnimi podatki.

— **Nujen poziv Narodne obrane.** Narodna obrana se obrača do Narodne vlade s pozivom, naj osnuje po cestah in zlasti na važnejših krajevnih in prometnih križiščih prehranjevalne postaje za vojaštvo, dalje prenočišča, naj se poučuje vojake, vračajoče se s fronte o novih državnopravnih in političnih razmerah, k čemer naj se pritegnejo tudi orožniške postaje, orožništvo ter razna druga društva. Nekatere občine so storile to že same od sebe in pripravile za vojake kuhinje ob cestah.

— **Gostilne** smejo biti odprte v Ljubljani od danes naprej le od 11. ure dopoldne do 8. ure zvečer, kavarne pa se morajo zapirati ob 9. uri zvečer.

— **V Ljubljani mladina do 17. leta** po 6. uri zvečer ne sme več ostajati na cesti, izvzemši v spremstvu svojcev.

— **Zbiranje v gruclah** je v Ljubljani strogo prepovedano.

— **Vrnitev orožja.** Policijsko ravnateljstvo v Ljubljani naznanja, da se orožje, ki se ga je moralo vsled razpisa c. kr. deželnega predsednika na Kranjskem z dne 23. maja 1915., drž. zak. št. 16, ob izbruhu vojne z Italijo na policijskem ravnateljstvu oddati, vrne lastnikom. Ti se pozivljajo, naj se v to svrhu s potrdilom, ki so ga pri oddaji orožja svojčas na policiji prejeli, čim prej oglašijo na policijskem ravnateljstvu, pritličje, vrata št. 4.

— **Poziv civilnemu prebivalstvu.** Vojaške straže bodo ustavljale po cestah vse sumljive ljudi, ki se nahajajo v vojnobeznih letih in se niso proglasile Narodni obrani. Kdor je v nujno potrebnem poklicu naj si pripravi tozadevno legitimacijo, ker bo sicer aretiran.

— **Brzobjavna poročevalnica v Ljubljani.** Narodna vlada v Ljubljani je poverila prof. Fr. Kobalu ustanovitev tiskovnega urada Narodne vlade S H S v Ljubljani ter uredbo brzobjavne poročevalnice.

— **Vinske cene.** Na sestanku ljubljanske gostilničarske zadruge so sklenili, da letošnje vino ne bodo plačevali dražje nego po 3 K, v najboljšem slučaju pa 4 K za liter, in sicer, ker poročajo iz vinorodnih krajev o silnem padanju vinskih cen, ker se še velike množine vina nahajajo v zalogah in ker ne vedo, kakšna bo valuta v bodočnosti.

— **Vojaštvo,** ki se je tékom štirih okrutnih vojnih let naveličalo težkega vojaškega jarma, svojevoljno zapušča bojišče ter roma v domovino. Ob železniških progah se vijejo dolge procesije razcepanih, očrnelih, oslabeledih vojakov. Mnogi vlačijo s sabo različno blago, vzeto v vojaških skladiščih, in je prodajajo za cen denar, da si morejo kupiti hrane. Na deželi jemljejo živež s silo, slovaški vojščaki ulamljajo v magacine, odpirajo zaboje in delijo vsebino med civilno prebivalstvo. Tako se godi na južnem kolodvoru, Brezovici, v Šiški, na Vrhniki in marsikje drugje. Orožništvo, narodna straža ter policija, ki nosi sedaj puške z nasajenimi bajoneti, pride navadno šele tedaj, ko je polovico blaga že bogvekje.

— **Naznanitev orožja.** Vse občine, kjer se je že ustanovila Narodna Obrana in ki so v to svrhu že prejele orožje, prosimo, da nemudoma naznanijo O. O. za N. O. v Ljubljani število pušk, bajonetov, strojnih pušk in samokresov, in sicer, koliko v uporabi in koliko v rezervi. — Osrednji odbor za N. O.

— **Slovenski »Uradni list«.** Danes je izšla prva številka »Uradnega lista« Narodne vlade SHS v Ljubljani.

— **Čehoslovaška legija v Ljubljani.** Sestavila se je čehoslovaška legija; njen kader tvori 50 čehoslovaških častnikov in 1000 mož. Število vidoma raste; zbirališče je v artiljerijski vojašnici. Legija je podrejena stajciškemu poveljstvu in Narodni vladi.

— **Bošnjaki v Ljubljani.** Včeraj je prispel en bataljon ercebosanskega pešpolka št. 4. Slede še trije bataljoni.

— **Poziv!** Vsi v Ljubljani se nahajajoči mornarji se pozivljejo, da se v sredo, dne 6. t. m. zberejo pred Deželnim dvorcem, da dobe nadaljna navodila.

— **Umazanost ljubljanskih trgovcev.** Oficirji češke narodnosti se pritožujejo nad izredno visokimi cenami narodnih kokard. Gospode trgovce naproša Narodni svet, da domovinskega navdušenja ne izrabljajo.

— **O prodaji vojaških konj.** Narodna vlada v Ljubljani opozarja, da smejo kupovati privatni ljudje vojaške konje le, ako se izkažejo z dovoljenjem pooblaščenih poveljstev. Sedaj se prodajajo ti konji vsak dan od 8. do 12. dopoldne v Nušakovi vojašnici v Trnovem. Po slovenskem je opravičen prodajati konje ritmojster Teuber.

— **Angleščine večim!** Pooblaščen od poverjenjstva Narodne vlade za Narodnoobrambo prosim vse angle-

ščine večje rojake iz mesta in naših dežel, ki bi bili voljni kot tolmači biti na razpolago ameriškim in angleškim četam ob njihovem event. prihodu, da se oglašijo prihodnje dni od 9. do 10. dop. v kavarni Union ali pismeno na moj naslov: Ivan Mulaček, Poljanski nasip 52.

— **Narodni davek.** Tovarnar Karel Pollak je podaril Narodnemu Svetu 100.000 kron, Ljubljanska kreditna banka pa 10.000 kron.

— **Narodni davek mesta Varaždina.** V svoji današnji seji je mestni svet varaždinski soglasno sklenil, da podari Narodnemu vjeću 100.000 kron.

— **Tržaški denar.** Odbor za javni blagor je izdal razglas, v katerem sporoča, da zaradi pomanjkanja bankovcev in drobiža v Trstu in okolici izda zakladnice v skupni vrednosti 79 milijonov tržaških lir. Tržaške lire, z vrednostjo dosedanjih avstrijskih kron, se izdajo, in sicer 2.000.000 po 1 K, 2.000.000 po 2 K, 1 milijon po 10 K, 300.000 po 100 K, 5000 po 1000 K. 10 milijonov po 10 stot. 10 milijonov po 20 stot. 10 milijonov po 50 stot. Te zakladnice se ne obrestujejo in jih morajo sprejemati v plačilo vse javne blagajne, banke, prodajalnice in zasebniki do 31. decembra t. l., tekom meseca januarja leta 1919, pa se bodo zamenjavale za sedaj veljavne krone ali pa za druge zakladnice. Tržaška občina jamči za obveznosti, izvirajoče iz te izdaje z vsem svojim imetjem, premičnim in nepremičnim, ter onim, ki je pripadalo bivši vladi. Ponaredba teh zakladnic se v zmislu zakona kaznuje z največjo strogostjo.

— **Povišana vojaška mezda na Štajerskem.** Odsek za ljudski blagor je od včeraj naprej povisal moštveno plačo na dnevno dve kroni.

— **Vsi javni lokali v Zagrebu** se zapro ob 9. zvečer. Zagrebško mestno zastopstvo je sklenilo sporazumno z Zvezo gostilničarskih zadrug, da se zapro vsi javni lokali, gostilne, hoteli in kavarne že ob 9. zvečer z ozirom na to, da splošno primanjkuje premoga in drugih kurilnih sredstev.

— **Hrvaški obrtniki Narodnemu vjeću.** Osrednji upravni odbor Zveze hrvaških obrtnikov je sklenil naslednjo resolucijo: Združeno obrtništvo je vedno navdajala misel in težnje, da se bo moglo otresti tujega gospodstva samo na podlagi popolne politične in gospodarske neodvisnosti naroda. V tem boju je naše obrtništvo podpiralo vse rodoljubne težnje, ki so šle za tem, da pride narod do svoje svobode in neodvisnosti. V tem času smatra obrtništvo N V S H S za edinega predstavnika in odločnega faktorja narodne politike.

— **Zastava Nemške Avstrije.** Državna zastava Nemške Avstrije bo rdeče — belo — rdeča, kakršna je bila babenberška zastava. Na grbu bodo vtisnjena mestna vrata s prekrizanimi kladivoma in zlat venec rženega klasa. To troje naj bo simbol treh stanov nove države: Kmetov, delavcev in meščanov.

— **Aprilska šala.** »Wiener Zeitung« z dne 29. m. m. prinaša imenovanje funkcionarjev okrožnega sodišča v Trutnovu. »Wiener Zeitung« je že pozabila, da okrožnega sodišča v Trutnovu sploh ne bo.

— **Na Dunaju zgorelo 80 vagonov sladkorja.** V velikih skladiščih ob Donavi na Dunaju je nastal velik požar, ki je uničil 80 vagonov sladkorja. Slutijo, da so bila skladišča bržkone zažgana.

— **Obrač v Škodovih tovarnah** ustavljen. Zaradi pomanjkanja premoga so ustavile Škodove tovarne svoje obrate. Delavstvo dobi teden dni dopusta. Glede dobave premoga so že storjeni primerni ukrepi.

— **Češke znamke.** Poštno ravnateljstvo v Pragi je izdalo češke pisemske znamke. Stare avstrijske zaloge znamk je ravnateljstvo zaplenilo. Nove češke znamke so opremljene s češkim orlom in napisom »Češkoslovaška država«.

— **Zganjekuha** zopet dovoljena. Narodna vlada je dovolila kuhati žganje.

— **Ogrski ministri nič več ekscelence.** Ogrski ministrski svet je sklenil, da se ministrov nič več ne nazivlje »ekscelence«, marveč »gospod minister«.

— **Na svoj osemdeseti rojstni dan** je šel 42krat v ječo dne 14. oktobra 1838. v Celovcu rojeni, v Podklošter pristojni težak Ignacij Mežnar. Radi tatvine in postopanja ga je sodišče v Št. Pavlu v Katudski dolini obsodilo na 14 dnevni zapor. V svojem življenju je presegel 38 let in 4 mesece po zaporih.

— **Častnik — roparski morilec.** Od 31. julija naprej je zaprt enindvajsetletni poročnik Josip Viljem Hanke dunajskega domačega polka zaradi roparskega umora na črnovojniškem pešaku Herschu Gutwirtu. Poročnik Hanke je bil zvalil Gutwirta v svoje stanovanje, ker je imel infanterist pri sebi 22.000 K denarja. Tam je poročnik napadel vojaka ter mu razklal glavo. Ker pa so prišli ljudje, ki so bili slišali vpitje Gutwirta, je poročnik zbežal, ne da bi bil mogel seboj vzeti denar. Zapri so ga. Cenzura je dosedaj zatrla vsako poročilo o tem roparskem napadu. Šele sedaj je prišlo to poročilo med svet.

— **Zvišanje odvetniških tarifov.** Odvetniški tarifi na Dunaju so se zvišali za sto odstotkov.

— **Slavni češki virtuoz František Ondříček je bil okraden** med vožnjo z Dunaja v Prago. Neznani tat mu je izmaknil listnico z bankovci, legitimacijskimi papirji in z važnimi pismi.

— **Žrtev nesrečne ljubezni.** V Uhrfarju pri Lincu je skočila 16 letna Leopoldina Nejur iz četrtega nastropja na cesto, kjer je mrtva obležala. Zaljubila se je bila v nekega inozemca, toda njeni starši niso hoteli privoliti v poroko in ji zabranili občevati z ljubljencem. Iz obupa je šla v smrt.

— **Herman Leibfried umrl.** Socialna demokracija na Predarlskem je izgubila enega izmed svojih najboljših mož: Herman Leibfried, komaj 40 let star, je umrl na španski hripi. Po poklicu je bil črkostavec. Urejeval je socialno-demokratski list »Die Wacht«. Slava njegovega spomina!

— **Knjigovodkinja zahteva 200.000 mark plače.** Neka filmska družba v Berlinu je razglasila v časopisu službo knjigovodkinje. Oglašila se je neka dama, ki je zahtevala 620 mark stalne letne plače. Razen tega pa še dva odstotka doklade od prodanih filmov. Promet družbe znaša letno 10 milijonov mark, tako da bi imela knjigovodkinja še 200.000 mark postranskih dohodkov.

— **Delavski bančni zavod v Nemčiji.** Nemška krščanska socialna strokovna zveza ustanovi bančno podjetje z namenom, da bo organizacija mogla tam osredotočiti denar, ki ga naj prispevajo delavci v svrhu zidave delavskih hiš in produkcije konzumov.

Gospodarstvo.

Konsumna društva v Nemčiji. Na Nemškem je organiziranih v konsumnih društvih 2.900.000 članov, izmed teh jih je v socialno demokratičnih društvih 2.189.630. Okoli 10 milijonov dobiva svoje blago v konsumih. Leta 1903. so imela socialno demokratična konsumna društva še samo 573.085 članov. Ta društva so imela 591 milijonov mark prometa. Okoli 100 društev ima več kot 1 milijardo mark prometa. Deležni kapital teh društev znaša 42.6, rezerve 38.1 milijonov mark. Deleži so po 30 mark, ali je stremljenje, jih zvišati na 40 ali 50 mark. Vloge članov znašajo 120 milijonov mark. Zemljišča, ki so v posesti konsumov predstavljajo vrednost 107 milijonov mark.

Zadnje vesti.

Dobrobitni odbor v Trstu razpuščen.

Trst, 3. novembra. Poveljnik italijanske ekspedicije generallajtnant Di Rovetto je dobrobitni odbor razpustil z izjavo, da je on imenovan za tržaškega mestnega guvernerja. Občinski svet da bode zopet posloval kakor pred izbruhom vojne in da bode prevzel Giunta comunale (občinski odbor).

Karolyi pride v Zagreb.

Zagreb, 4. novembra. Narodno vjeće telefonira: Danes pride v Zagreb ministrski predsednik ogrske republike grof Karolyi.

Dogodki v Pragi.

Praga, 4. novembra. S 1. novembrom je Narodni odbor praške državne tiskarne prevzel kot tiskarno češko-slovaške države. Dosedanji praški uradni listi so odsej uradni listi nove državne uprave. Osobje ostane neizpremenjeno.

Ogrski Narodni svet Slovakom.

Budimpešta, 4. novembra. Ministrski predsednik Karolyi je v imenu ogrskega Narodnega sveta naslovil na slovaški narodni svet v Turoškem Sv. Martinu brzobjavko, v kateri se v imenu vsega ogrskega naroda z vsoto toplino bratske ljubezni obrača do slovaškega naroda, povdarjajoč, da je bil slovaški narod od ogrskega naroda ločen vsled hudodelske politike trmoglave kaste, nikdar pa ne zaradi sovraštva ali interesnih nasprotstev. Za žalitve, ki jih je moralo trpeti slovaško narodno čustvovanje, je odgovoren ogrski narod in ta bode storil vse, da se v prošlosti storjeni zločini popravijo. Izraža prepričanje, da se bosta sporazumela slovaški in ogrski narod, ki sta odkazana drug na drugega, in da bosta v bratski vzajemnosti iskala lepšo bodočnost ter jamstva za boljše življenje.

Poljski kabinet razpuščen.

Krakov, 4. novembra. Poljski korespondenčni urad javlja: Kakor se poroča z oficijelne strani, je vladarstveni svet v Varšavi danes razpustil ves kabinet in do nadaljnjega ukrepa začasno vodstvo poslov izročil po činu najstarejšemu uradniku ministrstev.

Položaj v Nemčiji.

Berlin, 3. novembra. »Vorwärts« priobčuje oklic, v katerem se socialni demokrati pozivajo, da naj ne stopijo v štrajk. — Poroča se, da je Scheidemann sporazumno s stranko državnemu kanclerju priporočil, naj cesarju Viljemu svetuje, da naj odstopi.

Protinemške demonstracije v Bukarešti.

Bukarešta, 4. novembra. Danes se je tukaj vršila protinemška manifestacija. Ker se je bila raznesla vest, da je v Palast-hotel, kjer ima poveljnik posadne armade svoj sedež, prispela angleška in francoska vojaška misija, da se začno pogajani o premirju, se je proti poldnevu pred hotelom zbrala večika množica. Ko je, kakor po navadi od nedeljah, pred hotelom začela svirati nemška vojaška godba, je množica jela prepevati rumunske pesmi in marzeljezo, da je petje preglašalo godbo. Slučajno navzoče ali mimo se vozeče nemške častnike je množica sprejemala s fej-klici, med drugimi tudi trdnjavskega poveljnika generallajtnanta Kocha. Vmes je posegla nemška vojaška policija na konjih in množico razgnala, ne da bi bilo treba rabiti orožje.

Cesar odložil vrhovno poveljstvo.

Dunaj, 4. novembra. Cesar je 2. novembra vrhovno poveljstvo oddal feldmaršalu baronu Kövessu.

Ogrska ne razorožuje nemških čet.

Budimpešta, 4. novembra. Ogrski vojni minister je odredil, da skozi Ogrsko potujočih nemških čet ni razorožiti, marveč jih je v popolni opremi in oborožene nemoteno odpravljati naprej.

Aprovizacija.

Meso na zelene izkaznice B štev. 2001 do konca. Stranke z zelenimi izkaznicami B štev. 2001 do konca prejmejo goveje meso v sredo, dne 6. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa. Določen je tale red: od 2. do pol 3. štev. 2001 do 2200, od pol 3. do 3. štev. 2201 do 2400, od 3. do pol 4. štev. 2401 do 2600, od pol 4. do 4. štev. 2601 do konca.

Oddaja mesa. Tekoči teden bodo oddajali mesarji za vso Ljubljano po 15 dkg mesa na osebo.

Inozemsko meso. Mestna aprovizacija bo oddajala inozemsko meso v sredo, dne 6. t. m. v cerkvi sv. Jožefa od pol 7. do 9. ure zjutraj.

Teločje meso za težko bolne. Vsi težko bolni, ki so bili svoj čas v mestni aprovizaciji priglasi in so dobivali teločje meso, naj se vnoyč prijavi, in sicer do petka, dne 8. t. m. Izkazati se morajo z zdravniškim izpričevalom, ki sme biti največ 14 dni staro. Dobili bodo posebne izkaznice, na katere bodo prejeli vsak teden enkrat teločje meso.

Pripadniki ubožne akcije z zelenimi izkaznicami A. V četrtek, dne 7. t. m. izda mestna aprovizacija nove izkaznice za pripadnike ubožne skupine A, ki so imeli do zdaj zelene izkaznice s črko A. Javijo naj se v četrtek, dne 7. t. m. od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 4. popoldne. Vsak naj prinese s seboj povabilo, ki ga bo prejel, in nakupno legitimacijo in zeleno izkaznico A. Kdaj bodo nove izkaznice veljavne, se pravočasno objavi.

Razno.

* **Plače madžarskih in nemških časnikarjev.** Eksistenčni minimum za urednike dnevnikov na Ogrskem je bil določen lansko leto na 700 kron, letos na 1000 kron mesečno. Od 400 urednikov budimpeštanskih dnevnikov jih je imelo le 20 manjše plače kot 1000 kron. Dunajski uredniki dnevnikov so pa poslali ravno te dni izdajateljem listov memorandum, v kojem določajo kot eksistenčni minimum 900 K mesečno; onim, ki so imeli doslej 600 K mesečno, naj zvišajo plače za 80 odstotkov, kdor je imel 700 K, pa za 70 odstotkov.

* **Podzemska kavarna.** V velikih železnih rudnikih Gröngesberg na Švedskem so napravili 150 metrov globoko pod zemljo kavarno in jedilnico, da morejo rudarji popolnoma izrabiti opoldanski počitek. 14 metrov dolgi in 5 metrov široki prostor leži za vse rove enako pripraven. Razsvetljava oskrbuje 3000 električnih svetilk. Kurijo tudi z elektriko.

* **Vladajoči vojvoda Viljem Sachsen-Meiningen** je sedaj predmet očitanih, ker si je najel letošnjega leta v kopališču Liebenstein za svojo družino »le« 130 soban. Poslanska zbornica velikovojvodine je to vrsto luksusa v sedanji vojni dobi zelo okarala. O tem gospodu vojvodi beremo vedno kaj »lepega«.

* **Barbar o vojni.** Iz modrosti orientalskega pesnika-filozofa **Laotse**, ki je živel nekaj sto let pred Kristusom, prinaša dunajski »Der Friede« naslednje izreke: »Tudi najlepše orožje je slaba priprava in ljudski stvori tega ne vidijo. Zato se ga oni, ki ima pamet izogiblje. Orožje je neblaga priprava, nikakor ni to priprava za plemenitega moža. Poslužuje se jih le, kadar ne more drugače. Njemu je mir in pokoj nad vse. Zmaga-li, tedaj se gotovo ne veseli tega. Če bi se pa veselil tega, bi se veselil tudi morjenja. Kdor bi se pa hotel veseliti morjenja, ta že ne doseže na svetu svojega cilja. Ubijanje ljudi, posebno če se to godi v velikem številu, bi morali objokavati s solzami sožalovanja. Kdor zmaga v boju, ta naj se čuti, da je v žalostni slavnosti.« Ta barbarski Mongol, ki je živel in mislil skoro pred tremi tisoči let,

bi bil sedaj poleg filozofov, ki so se oglašali med vojno z Dunaja in iz Berlina, časi tudi iz Londona, Rima itd. Blazni sedanji filozofi so govorili o vojni kot o kakí kopelji, ki nas opere, metali so na nasprotnike psovke, težje od kamna in kolikor so znali kovati verze, so pisali vedno take pesmi, kjer je morala besedi »Krieg« slediti rima na »Sieg«. Če bi prišel Mongol Laotse v dobo vojnih grozot 1914—1916 in še dalje 1916—1918, bi se tu ne spoznal, a videl bi pa le, kako se je povzdignila civilizirana, krščanska Evropa nad ^{razadnjaško} barbarstvo, poganstvo Kino! Ampak, kaka čuda se goče: Vročina nekako umiva in tu pa tam že slišimo besede, koje bi tudi stari Laotse razumel. Filozofi in njih narodi so se popolnoma preoblekli: staro obleko vojne in militarizma so vrgli proč, oblekli so se pa v nove obleke miru in bratstva. Pot še ni popolnoma uglašena, vidimo, da se silijo peti to novo pesem, vendar pa pojde, dasiravno počasi, tudi to in končno bo postal Laotse tudi v Evropi ljudski (popularen). Ta Evropa bo morala biti seveda popolnoma prenovljena. Stari modrijan Laotse, zapadni svet te pozna zelo malo; toda ljudstvo že poskrbi, da si vcepijo gospodje, katerim je bila vojna nekaj šport, v glavo na veke tvoje misli, da je orožje slaba in neblaga priprava, ki nj nikakor za plemenitega moža!

* **Francoške dijakinje v Ameriki.** »Neue Zürcher Zeitung« javlja iz Novega Jorka: Prva skupina 64 mladih Francozinj, ki jih je izbralo francosko naučno ministrstvo za vstop v ameriške univerze in kolegije, kjer bodo dobivale ustanove, je dospela v Ameriko. Dijakinje so pripele v Chikago, odkoder jih porazdele v univerze zapadnih držav. Druga skupina, ki pride pozneje, bo porazdeljena na šole vzhodnih dežel Zedinjenih držav.

* **Mojster v lakoti umrl.** Iz Lugana poročajo: V neki vasi nedaleč od Florence je umrl te dni, nekdanj slavni, umetnik v lakoti Giovanni Succi, ki je produciral svoja dni tudi v Avstriji. Star je bil 70 let in visoka starost ga je prisilila, da je prenehal s svojo umetnostjo. O vzroku njegove smrti ne pišejo. Najbrž je umrl radi žalosti nad tem, da ima sedaj toliko milijonov konkurentov?

* **Pokopališče mravelj.** V bližini Ajlattfeldna (kanton Zürich) v Švici je odkril züriški naravoslovec H. Kutter »pokopališče mravelj«: ob nekem gozdnem robu na cesti v bližini vasi je zadel na ogromno »polje trupel« gozdnih mravelj. Mrtve živali so pokrivalo cesto v dolžini 25 metrov in v širini kakoga poldrugega metra. Mnogo tisočev živali je skoro popolnoma pokrivalo tla. Večino od teh mrtvih mravelj so tvorile »kraljice«, ki so bile popolnoma brez kril in so se nahajale med mrtvimi »delavkami«. Kutter si je vzel za preiskavanje eno škatljico od žveplenk, polno mravelj in je naračunal 50 mrtvih, »kraljic« proti samo 121 mrtvim »delavkam«. Vmes so se pa nahajali tudi deli muh, pajkov, hroščev itd. Mravlje so imele tu najbrž ogromno naselbino, ki se je nahajala nekako 50 metrov od ceste in so se posluževale tega kraja kot pokopališča in morišča. Glede na veliko množino mrtvih »kraljic« pa opazovalec ni mogel dati zadovoljujočega odgovora.

* **Kako si nazorno predstavimo milion vojakov?** »Sec. Listy« podajajo o enem millionu vojakov tole nazorno sliko: Ako bi stalo milijan vojakov na fronti drug od drugega 75 cm oddaljeni, bi bila fronta dolga 750 km. Ako bi šlo milion vojakov v četverostopih, bi bila njih vrsta dolga 300 km in pohod bi trajal v navadnem koraku 62 in četrt ure brez prestanka. Teža teh vojakov z svo opremo bi bila sto milijonov kilogramov, ako računamo sto kilogramov na moža. Za prevoz teh vojakov bi se potrebovalo 250 vlakov po 40 dvojnatih vagonov. Vsi vlaki v eni vrsti bi tvorili dolžino 85 kilometrov.

* **Žensko delo.** Nemška pošta je nastavila prve uradnice leta 1864., leta 1871. je bilo sto uradnic. Danes jih je 34.000. Pri prusko-hesenskih državnih železnicah je bilo pred vojno nastavljenih 10.000 žensk, danes jih je 100.000.

* Zgodovina sedanje ruske revolucije. Sovjetska vlada je imenovala poseben odbor, ki naj deluje znanstveno pri spisu o zgodovini sedanje ruske revolucije. Na čelu odbora je Poljak Tadeusz Radwanski, ki je bil nekdaj urednik socialistične »Trybuna« v Varšavi in je bil odpeljan iz Varšave v ruske ječe.

* **Česka filmska industrija.** Nedavno so ustanovili v Pragi prvo češko filmsko družbo, (Praga-film). Najbolj-
ša češka dela (Jiraskove »Psoolavce« in »J. Husa«, Ty-
lovega »Strakonického dudáka itd.) bodo predelali v
filme. Letos bodo napravili 12.000 m novih čeških filmov.
Češki biografi so splašali v tujino letno do 12 milijonov
kron za filme. Pri družbi »Praga-film« so najboljši češki
igralci.

Lištnica uredništva: Outlaw: Priobčili smo članek. Pošta za Vaš naslov je »gesperrrt«.

Izdajatelj in odgovorni urednik
Josip Petejan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Učiteljska tiskarna

Ljubljana Frančiškanska ul. 6,
registrirana zadruga z omejeno zavezo.

**Tiskovine za žole, župan-
stva in urade. Najmoder-
nejše plakate in vabila za
shode in veselice.**

Letne zaključke

**Najmodernejša uredba za
tiskanje listov, knjig, bro-
šur, itd.**

Stereotipija. — Litografija.

- GORICA - Stolna ulica 2-4 **F. Batjel** **- LJUBLJANA -** Stari trg št. 28.

Trgovina in mehanična delavnica.

Moška in ženska dvokolesa

še s staro prevmatiko

**šivalni in pisalni stroji, gra-
mofoni, električne žepne sve-
tilke. Najboljše baterije. ■**

Posebno nizka cena za preprodajalce.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg 4/I. — Uradne ure od 8. zjutraj do 2. popoldne. — Ob nedeljah in praznikih blagajna ne uraduje.

Zdravniki gg.:

Dr. Košenina Peter, splošno zdravljenje, ordinira v blagajni od pol 11. do pol 1. opoldne.

Dr. Kraigher Alojzij, splošno zdravljenje, ordinira od 1. do 3. popoldne, Poljanska
cesta 18.

Dr. Zajec Ivan, splošno zdravljenje, ordinira od pol 10. do pol 11. dopoldne v blagajni, od 2. do 3. popoldne v Franciškanski ulici 2.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, in njih svoji vkolikor so opravičeni do zdravniške pomoči, se morajo v vsakem primeru zgledati v pisarni bolniške blagajne, da dobe nakaznico za zdravnika; brez nakaznice ordinirajo zdravniki le v nujnih primerih. Bolniški list, ki ga izpolni zdravnik, mora bolnik takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih ordinirajo zdravniki le v nujnih primerih. Zdravila se dobivajo v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščina se izplačuje ob sobotah od 8. do 1. ure popoldne, če je ta dan praznik, dan prej. Bolnike, ki se zaradi bolezni ne morajo zgledati sami, mora priglasiti kdo drugi. Potrebna specialna zdravljenja dovoljuje blagajna po nasvetu zdravnikov.

Načelstvo.